

DANSK LOKOMOTIVTIDENDE

Nr. 18.

17. December 1908.

8. Aarg.

En Juledrøm.

Vinteren har atter indtaget sit Herskersæde, og den, der ikke vil følge dens Anvisning, han faar føle Straffen; thi kun ved Siden af en varm Kakkelovn er der i denne Tid godt at være.

Medens Naturen holder sin Vinterhvil, er der i Hjemmene saavel i By som Land en rastløs Virksomhed; der vaskes og pudses, der koges, steges og bages uden Lige. Hvorfor? Hvad er Grunden? Ved Du det ikke, ærede Læser? Jo! Julen staar for Døren. Julen! Aarets største og smukkeste Fest er atter oprunden.

Med blandede Følelser imødeser Jernbanemændene denne Hjemmenes Fest; men trods Tjenestens forøgede Krav, til Trods for, at Arbejdet er langt besværligere, gribes enhver af en egen Højtidsstemning, enhver vil i disse Dage nyde — selv om det kun er en Brøkdæl — af Livets Glæder.

Ja! Julen staar for os som et Tryllebillede. Den er Glædens Fest, men ogsaa Sorgens, forsaavidt som den ofte fremkalder svundne Minder om kære bortgangne, og netop i disse Dage rives de Saar, som i Aarets Løb var lægte, ubarmhjertig op igen,

og mange stille Taarer vil fældes fra hjertebyggede Sind.

Juleaften! Hvilket Liv og Røre paa alle Gader og Pladser, hvilken Færdsel ud og ind i Forretningerne. Enhver vil tilfredsstilles.

Juleaften! hvor gamle og nye Jule-sange blander sig med en sødlig Aroma og Granduft, mens Menneskene som ved et Trylleslag hensættes til Barndomsdagene. Der passerer Billeder fra gamle, længst forsvundne Dage Revue for vort Sind og fører os tilbage til det Sted, hvor den gladeste Jul tilbragtes.

Juleaften! Hvilken Trængsel og Puffen paa Banegaardene! Alle vil de befordres. Hvor mange Tusinde Tanker skænkes der ikke i disse Dage Jernbanerne, hvor bidrager ikke Samfærdselsmidlerne til at højne Festdagens Glæde? Hvor mange Tusinde Mennesker befordres der ikke til deres kærester? I faa Timer, maaske Minutter befinder de sig glade og tilfredse i Familiekredsen, hvor de fejrer Julehøjtiden.

Jævnt og stille formindskes efterhaanden Færdslen saavel paa Banegaardene som Gaderne, i Paladserne som Hytterne. Jule-natten, Julefreden nærmer sig.

Iblandt Lokomotivpersonalet er det kun forundt et lille Antal at fejre Juleaften i Familiekredsen; den største Del er paa

Farten, kommer først hjem om Natten eller skal maaske tiltræde Tjenesten Julenat. Statsbanernes eviggaaende Maskineri gør intet Ophold; det forlanger sine Folk. Der gives vel neppe en eneste Lokomotivmand, der ikke har gjort Tjeneste en Julenat. Naar man da, hastende efter Maalet, staar paa Maskinen, medens Julelysene i Forbifarten fra de omliggende Huses Vinduer skinner os i Møde, overraskes man af en underlig vemodig Følelse, og det kan vel hælde, at Lokomotivmanden sender Hjemmet mangen en stille Tanke. Det er Julemandens Trylleri. —

Men vogt Dig, Lokomotivmand, for at blive overrumplet! Agt ikke paa Lysenes milde Skær; lad Dig ikke aflede fra Dine Pligter; betænk, hvilken Pligt Du har at opfylde, betænk, at Du beforder Gods for Tusinder af Kroner, betænk, at der er lagt Hundreder af Menneskeliv i Dine Hænder, Mennesker, der længes efter deres kærester for sammen med dem at tilbringe en glædelig Jul, betænk, at netop under en Højtids- trafik er vort Ansvar langt større, idet Risikoen for Jernbanekatastrofer er forhøjet i en betydelig Grad. Derfor maa vi være paa vor Post, ellers bliver Juletrylleri et Sorg for mange af vore Medmennesker.

Men til de ærede Medansatte, hvem det er bleven forundt at tilbringe Julen sammen med Familien, vil jeg sige: Lad Julemandens Trylleri paavirke Sindet og nyd Julens Glæder i fulde Drag.

Hvor forunderligt er det ikke at drømme under et Grantræ! Hvor rig bliver da ikke Fantasien. Ja, i Folkemunde siges endda, at i Drømme, som drømmes Julenat, er mangt og meget Sandhed. Som Følge deraf skal jeg nu fortælle min Juledrøm.

Jeg drømte, at jeg blev ført ind i en stor Sal, hvor der var opstillet flere store smykkede Juletræer, som oplystes af mange Hundrede Julelys. Intet Menneske var tilstede, saa jeg havde Ro til at betragte Træerne, ved hvis Fod der var henlagt mange Pakker uden Paategning. Over alle Træerne var anbragt et Transparent med følgende Inskription: Ære være Gud i det

høje, Fred paa Jorden og Tilfredshed hos alle Menneskene.

Jeg vilde knap tro mine Øjne og tænkte nøjere over disse mærkværdige Ord, som mig bekendt lød helt anderledes. — Endnu grubliserende derover, hørte jeg Stemmer udefra, hvorfor jeg skyndte mig hen til Døren, til det Sted, hvor man havde anbragt mig.

Fra det Tidspunkt kom stadig flere Folk ind i Salen og stillede sig ved Siden af mig, dog saaledes, at jeg trængtes hen i et af Salens Hjørner. Højest besynderligt forekom det mig, at de sidst ankomnes Paaklædning blev finere og finere, — og de fleste var endog dekorerede med Ordener

Endelig var Salen fuld, og med Spænding ventede jeg paa, hvad der nu skulde ske. Ikke et Ord blev der sagt. Der herskede en Stilhed, som var det ved en Sørgenhøjtidelighed.

Efter en Tids Forløb raabte en Mand: »Herren kommer!« Forventningsfuldt var alle Øjne rettede mod Døren, i hvis Aabning to Herrer blev synlige og derefter traadte ind i Salen, hvor den ene ved Haandslag begyndte at hilse paa de nærmeststaaende. Lidt efter lidt, efterhaanden som han kom længere ned i Salen, ophørte dog denne Hilseform, og i Stedet for indtraadte et Nik med Hovedet tilligemed et naadigt Smil, som ogsaa, jo længere Herren kom ned imod min Plads, blev sparsommere og tilsidst undlodes. Endelig havde han naaet mig, og da han forekom mig meget bekendt, tænkte jeg ogsaa at faa et Nik eller Smil. Ingen af Delene blev mig forundt, og uden at værdige mig et Blik begav Herren sig tilbage til Indgangsdøren.

Nu blev der sunget forskellige Jule- sange, men ikke efter de gamle bekendte Melodier; derimod benyttedes de mest bekendte patriotiske Melodier.

Efter at Sangen var forstummet, holdt Herren en Tale, hvori han fremhævede, at Julen var Gavernes og Glædens Fest, og det var ham en Fornøjelse at kunne meddele, at han trods store finansielle Tab i

det sidste Aar, dog var i Besiddelse af en større Kapital, som han vilde anvende til Fordel for dem, som var forurettede. Dybt rørt tænkte jeg paa de mange rige Mennesker, som burde gøre ligesom denne Herre.

Nu fordeltes Gaverne, efterhaanden som de tilstedeværende defilerede forbi Herren og derpaa forlod Salen. Sidst i Rækken kom Turen til mig. Det var mig paafaldende, at han næsten ikke talte med nogen inden Afskeden, og det vakte som Følge deraf min største Forundring, da han til mig sagde:

»Min kære Ven! Ogsaa Du har i Aar været flittig og arbejdet til min største Tilfredshed. Du har bidraget overordentlig meget til, at jeg nu er i Stand til at betænke enhver med en Gave. Ogsaa til Dig er her en lille Foræring (samtidig overrækker han mig en lille Pakke), en rosende Anerkendelse af Din udførte Tjeneste. Og Du vil deraf kunne se, hvor stor min Interesse er for Opfyldelsen af Dine Ønsker. Desværre kan jeg ikke i Øjeblikket glæde Dig med en større Julegave; men derfor skal Du dog ikke tilsidesættes for de andre. Jeg har nemlig tilladt, at Din Indtægt gennem Emolumenter skal forhøjes betydelig. Eftersom det ikke paa anden Maade er muligt, maa Du selvfølgelig forrette mere Arbejde; men det vil heller ikke være saa vanskeligt; thi enhver, der vil hænge godt i, ham vil det slet ikke falde svært at arbejde et Par Timer mere i Døgnet. Jeg har jo en Gang tilladt Dig at arbejde 15 à 16 Timer i Døgnet; jeg vil derfor yderligere tillade Dig nogle Timer mere. Du ser nu, at jeg ogsaa er godgørende mod Dig og ikke stiller mig vrangvillig overfor Dine Ønsker, men opfatter dem med god Forstaaelse. Jeg har indbudt Dig hertil, for at Du en Gang skulde se, hvorledes man fordele Gaver. Som jeg før sagde, vilde jeg gerne have givet Dig en mere værdifuld Gave, men Du kan jo ogsaa nok forstaa, at havde Du faaet alt, hvad Du ønsker, vilde de andre have faaet mindre, og derved var der opstaaet endnu mere Utilfredshed; men jeg giver Dig nu den helligste Forsik-

ring for, at naar Du om 40 Aar atter kommer her til denne Fest, og jeg endnu sidder ved Roret, da skal Du faa alt, hvad Du ønsker Dig.«

Nu stod det mig klart, hvad han mente med sin Tale.

— — — —

Jeg vaagnede. Og nærmere overvejende denne Drøm stod mangt og meget klart for mig. Saa skulde den virkelig kun indeholde en lille Brøkdel af Sandhed, da vil vel næppe vore berettigede Ønsker blive opfyldte i Aar. Lad os haabe det bedste.

Lokomotivpersonalet har ogsaa Andel i Julens Glæder. Derfor vil vi ogsaa nyde den, saa godt som Tjenesten tillader det, og haabende, at de Ønsker, som vi saa ofte har frembaaret, maa finde den rette Forstaaelse i det kommende Aar. Et andet Ønske er det, at Baandet mellem Personalet maa styrkes i det kommende Aar, thi dermed er vi alle bedst tjente; en smukkere Gave kan Lokomotivpersonalet aldrig skænke hinanden indbyrdes; thi den vil være til Gavn og Velsignelse for os alle. Først da vil vi alle af et oprigtigt Hjerte kunne ønske hinanden en

Glædelig Jul!

Emil Alsborg.

Efterløn.

Som det vil være Læserne bekendt, blev der paa D. L. & L. F.s Generalforsamling i Marts Maaned d. A. fremsat Forslag om Udbetaling af 3 Maaneders Løn til afdøde Ansattes Paarørende.

Forslaget fremsattes af Korsør Afdeling og var foranlediget ved en Artikel i »Politiken« af Rigsdagsstenograf C. C. Clausen, der kort skitserede et Forslag, som var forelagt det tyske Herrehus. Forslaget, der senere er ophøjet til Lov, har følgende Ordlyd: —

Lov angaaende Udbetaling af Lønning og Naadeskvartal til Tjenestemænd (7. Marts 1908).

§ 1. De umiddelbare Statstjenestemænd, som beklæder en Stilling, til hvilken Midlerne bevilges ved de aarlige Finanslove, erholder deres Lønning udbetalt af Statskassen kvartalsvis forud, for saa vidt Lønningen bestaar i faste, kontante Beløb.

§ 2. Dersom en umiddelbar Statstjenestemand, som beklæder en Stilling, til hvilken Midlerne bevilges ved de aarlige Finanslove, efterlader sig Hustru eller ægtefødte eller legitimerede Børn, udbetales den afdødes fulde Lønning endnu for de efter Dødsmaaneden følgende 3 Maaneder (Naadeskvartal) under Medregning af de før Dødsfaldet udbetalte Beløb. Forvaltningschefen eller den Myndighed, han dertil maatte udpege, bestemmer, til hvem Naadeskvartalet skal udbetales. Paa samme Maade kan de efterladte efter en umiddelbar Statstjenestemand, som ikke har beklædt nogen Stilling, til hvilken Midlerne bevilges ved de aarlige Finanslove, men som har haft stadig Beskæftigelse og ikke efter Behov, erholde Naadeskvartal udbetalt efter de ham i faste maanedlige kvartalvise Beløb tilkommende Tjenstindtægter.

§ 3. Naadeskvartalet kan af Forvaltningschefen eller af den Myndighed, han dertil maatte udpege, ogsaa udbetales, naar den afdøde efterlader sig Slægtninge i opstigende Linje, Søskende, Søskendebørn eller Plejebørn, hvis Forsørger han helt eller overvejende har været, og disse er i Nød, eller naar og saafremt hans Efterladenskaber ikke er tilstrækkelige til at dække Omkostningerne ved den sidste Sygdom og ved Begravelsen.

§ 4. Den efterlevende Familie efter en af de i § 2 nævnte Tjenestemænd skal endnu kunne blive boende i den anviste Tjenestebolig i 3 Maaneder efter Dødsmaanedens Udløb. Efterlader den afdøde sig ingen Familie, skal der tilstaa dem, til hvem hans Efterladenskaber overgaar, en Frist af 30 Dage fra Dødsdagen at regne til Rømningsen af Tjenesteboligen. I ethvert Tilfælde

skal Arbejds- og Forhandlingslokaler saavel som alle andre til tjenstlig Brug bestemte Lokaler straks rømmes. Saafremt Tjenestens Tarv undtagelsesvis kræver det, skal Tjenstboligen efter Forvaltningschefens Anordning allerede rømmes forinden den i 1. og 2. Punktum fastsatte Frist mod Godtgørelse af fuld Erstatning til Tilvejebringelse af passende Bolig andetsteds. Erstatningsbeløbet fastsættes endelig af Forvaltningschefen i Forbindelse med Finansministeren.

§ 5. Denne Lovs Bestemmelser kommer ogsaa til Anvendelse paa Tjenestemænd, der er stillede til Disposition, eller som opbærer Ventepenge saavel som ogsaa paa deres efterladte.

At man ogsaa her hjemme kunde ønske et saadant Forslag gennemført var ikke, fordi man ønskede at efterabe Tyskernes: »So ein Ding müssen wir auch haben;« men fordi man ønskede at omplante dette Lovforslag, der var gennemtrængt af den nyere Tids Humanisme, paa dansk Grund. Enhver, der opmærksomt har fulgt Fordelingen af Legater og Understøttelser, vil have set, at Modtagerne repræsenterer saa godt som alle Klasser inden for Statsbanerne og beviser, at en lignende her hjemme vilde udfylde et stort Savn.

Adskillige formaaende Mænds Mening og Stilling til Spørgsmaalet har været afæsket; bl. a. udtalte Folketingsmand Blem, Ordføreren for det af Folketinget nedsatte Lønudvalg: —

„Jeg synes, den Tanke er meget fornuftig, meget human. Det vilde være mig kærkomment, om vi kunde komme dertil. Jeg tror heller ikke, det vilde koste saa meget. Det er jo ikke saa mange Embedsmænd, der dør om Aaret, og ofte besættes jo et Embede i nogen Tid efter Dødsfaldet ved Konstitution, det koster jo mindre, Staten sparer derved en Del Penge.“

Paa en Forespørgsel til Udvalgets Ordfører for Lærernes Lønningslov, Jensen-Knudstrup, om Udvalget ikke kunde tage Sagen under Overvejelse mellem anden og

trede Behandling, svarede han meget imødekommende. Man skulde tage Sagen op, det var jo ganske vist en Lønningslov, man havde for, og ikke en Pensionslov, men kunde han gøre noget, skulde han gøre det. Han sympatiserede meget med Tanken, og han lovede at bringe den frem i Udvalget. Og Lærerenkerne er jo netop saa daarligt stillede, at der var den gyldigste Grund til at begynde med dem, selv om det var en Lønningslov og ikke en Pensionslov, der laa for. —

Senere har København og Gentofte Kommuner og Østifternes Kreditforening indført de tre Maaneders Efterløn.

Om afdøde Finansminister Vilh. Lassens og Rigsdagsmand Blems senere Stilling til Forslaget skriver Rigsdagsstenograf Clausen i »Pol.« i f. M.: —

Naar „Naadesfjerdingaaret“ i Foraaret ikke kom ind paa de fire store Etaters Lønningslove, var Skylden ikke Hr. Blems. Han har som mangeaarig Formand og Ordfører for Folketingets Lønningsudvalg været danske Tjenestemænd en god Mand. Han interesserede sig varmt for Tanken, og jeg røber næppe nogen Hemmelighed, der ikke maa røbes, naar jeg meddeler, at de tre Maaneders Efterløn allerede havde formet sig som et foreløbigt Ændringsforslag. Men Vilhelm Lassen turde i Vinterens Krisedage ikke gaa ud over de en Gang fastsatte Rammer. Senere vaklede han dog noget, og under en Samtale en halv Snes Dage før sin Død lovede han at lade Sagen undersøge, hvor meget den kunde koste. Saa døde Vilhelm Lassen, og dermed var desværre alt Haab om at faa denne humane Bestemmelse frem for denne Sinde bristet.

Som det vil erindres, skete der Henvendelse til J. F. og D. J. F. om Samarbejde til Gennemførelsen af dette Forslag, der fra flere Lovgiveres Side mødtes med den største Imødekommenhed.

Det var derfor med en vis Forbavselse, at D. L. & L. F. modtog D. J. F.s Svar, i hvis sidste Stykke der stod: —

„Tanken om Efterløn anser vi for meget smuk, naar den undfanges og realiseres af enten uinteresserede eller dog af dem, *der bevilgeden*, medens den, naar den fremsættes af os (Tjenestemændene) som Interesserede faar Karakteren af Bøn-om ekstraordinær Hjælp, som det vil blive betragtet som — en ren Naadesag at opfylde — hvis den opfyldes.“

Med ovennævnte Folketingsmænds Udtalelser in mente tyder det just ikke paa, at D. J. F. har fulgt denne i sig selv betydningsfulde Sag med særlig Opmærksomhed. At et saadant Forslags Gennemførelse skulde blive en Naadesakt, kan vi ikke indse; det, der tilsigtes, skulde være en Ret; man vilde da undgaa Listen og Opraab i Fagpressen om Understøttelser til afdøde Ansattes Paarørende, som netop er en ren Naadesakt, men som paa den anden Side beviser, at Forslagets Gennemførelse er en paatrængende Nødvendighed.

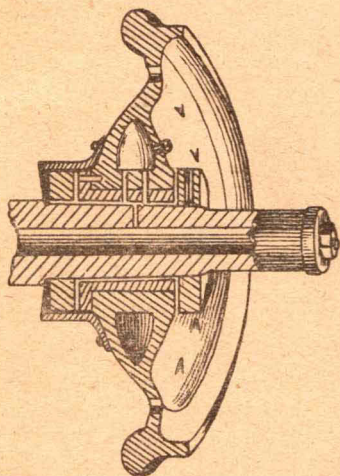
I D. J. F.s Svar anførtes tillige, at det ikke ønskede at tage endelig Stilling, forinden Spørgsmaalet om »Fællesudvalget«s Rekonstruktion var endelig afgjort, fra J. F. er senere indløbet Svar, at Spørgsmaalet vil blive rejst i Statsfunktionærernes Fællesorganisation. Man faar derigennem det Indtryk, at de to store Jernbaneorganisationer ikke ønsker »Fællesudvalget« nogen Opstandelse til et nyt og bedre Liv.

Det ser derfor ud, som om Statsfunktionærernes Fællesorganisation vil lyse dette vort Barn i Kuld og Køn, og maa vi da haabe, at de vil være omsorgsfulde Plejeforældre for dette — til Gavn for Tjenestemændenes Efterladte.

Tekniske Nyheder i Jernbanedriften.

Enhver Fagmand ved, at det udvendige Hjul paa en Jernbanevogn ved at løbe igen-

nem en Kurve maa beskrive en større Bue og derfor vilde gøre flere Omdrejninger end det indvendige Hjul. Ikke destomindre er alle Jernbanevognhjul presset fast paa Akslen og derfor vil altid det indvendige eller udvendige Hjul ved at løbe igennem en Kurve tvinge eller slæbe let paa Skinnerne. Ikke alene Tab af Lokomotivets Kraft men ogsaa Slitage paa Hjul og Skinner og ikke at tale om Brud paa Flangerne, og Sporafløb kan let være Følge deraf, idet de glidende Hjul har Tilbøjelighed til at ville hæve sig, saa Flangen derved hopper over Skinnetoppen.

Trods disse mange Ulemper er det gamle System at presse Hjulene fast paa Akslen bibeholdt. Den af Thomas Lambert, New York, opfundne Maade at fastgøre Hjulene paa, ser saa simpel ud, omtrent som Kolombus-Ægget, og det er nærmest ufatteligt, at ikke andre Jernbaneteknikere for længe siden er kommen paa den Ide. Det bestaar af et Støbestaalslegeme, som rundt om Navet er forsynet med et hult Rum til Opbevaring af Olie. I Navet bliver indsat en bred Bøsning af godt Lagermetal, og som har en ret bred Løbeflade og bliver stadig smurt fra Olierummet.

Ved brede Lagerringe bliver Hjul og Bøsning holdt paa Akslen. Almindelig vil Hjulet følge Akseldrejningen; thi det andet Hjul er fastgjort paa almindelig Maade og tager derved det andet med. I Kurver der-

imod kan det løse Hjul udligne Forskellen paa Vejlængden af den indvendige og udvendige Skinne, og drejer sig derfor eftersom det skal gaa forud eller holde tilbage paa Akslen. I Tilfælde af at Olien i Hjulets Oliebeholder ikke bliver fornyet rettidig, erholder Akslen Smørelse igennem en Ud-boring af samme, som er fyldt med et Smøremateriale, men som først bliver flydende, naar Akselhalsen begynder at rive og varme paa det løse Hjul.

Paa Bjergbaner, hvor der er store Stigninger og skarpe Kurver er nævnte Hjul-anordning at anbefale.

V. P. H.

D. L. & L. F.

Hovedbestyrelsesmødet

den $\frac{3}{12}$.

Dagsordenen var:

1. Forhandlingsretten (Ordre D 880).
2. Ansøgning om Statstilskud til Lokomotivtidende.
3. Efterløn.
4. Laanesager.
5. Samarbejde med »Statsbanernes Lokomotivførerforening«.
6. Forslag fra Esbjerg Afdeling.

ad 1.

Det vedtoges at rette en Henvendelse til Trafikministeriet forinden Ordre D 880, efter Løfte fra Trafikministeren, iklædes faste Former, saaledes at der ikke alene som nu »tilstedes« Personalet Forhandlingsret? men at Administrationen har *Pligt* til at forhandle med Personalet om *alle* tjenstlige Forhold.

ad 2.

Det vedtoges at fremkomme med et Andragende forinden næste Aars Finanslovforslag affattes.

ad 3.

Fra J. F. var indløbet Svar at »Statsfunktionærernes Fællesorganisation« vilde optage Forslaget.

ad 4.

Det vedtoges med det indsamlede Materiale at arbejde videre paa Sagen.

ad 5 og 6.

Det vedtoges foreløbig ikke at lade Bladet tilflyde Meddelelser om disse Punkter.

Smøremidler.

I Anledning af at det i Dagspressen har været oplyst i Sagen mod Standard Oil Company, der for Tiden behandles ved den amerikanske Højesteret, hvor Olie Trustens berygtede Præsident John D. Rockefeller i Forhøret oplyste, at Selskabets oprindelige Kapital udgjorde 56 Millioner Dollars, medens Udbyttet i Aarene 1899—1907 var løbet op til 570 Millioner Dollars, og sidste Aars Udbytte blev anslaaet til 80 Millioner Dollars, vil man kunne forstaa, hvilken Polyp Trusterne er paa Samfundslegemet, der brandskatter hele den civiliserede og industrielle Verden, og som Præsident Roosevelt i Spidsen for Republikanerne har et uudslukkeligt Had til. Økonomisk set kan disse Truster ikke knuses, dette lader sig kun gøre ad Lovgivningens Vej.

Efter Olie Trustens sidste Aarsudbytte, ca. 150 pCt.!!! kan der ikke være Tale om Oliens »Værdi«, men kun om den Pris Trusterne har dikteret for sine Produkter, og da Statsbanerne antagelig paa Grund af Urolighederne i Østasien de sidste Par Aar har været nødsaget til at købe Olie af amerikansk Oprindelse, anser jeg det for at være af almen Interesse for Lokomotivpersonalet, om Redaktionen vil besvare følgende Spørgsmaal:

- 1) Hvor paa kendes en god Olie?
- 2) De forskellige Smøremidlers Oprindelse og Natur?

Deres ærb.

Junior.

Til Hr. Juniors dybsindige og ret omfattende Spørgsmaal skal vi bemærke, at vi saa kortfattet som muligt skal søge at besvare dem, dog vil Svaret ikke blive saa kortfattet endda.

Red.

ad 1.

Hvor paa kendes en god Olie?

Vil man se om en Smøreolie er god, kan man undersøge den paa følgende Maader:

1) En god Olie maa være lys og næsten uden Lugt.

2) Tynde Lag hældes paa en Glasplade og udsat for Luften i et støvfrit Lokale, maa den ikke blive klæbrig i Løbet af kort Tid. Jo længere den holder sig flydende, desto bedre er den

3) I tæt lukkede Flasker maa Olien ikke blive tykflydende.

4) Ryster man Olien med Benzin og filtrerer den, saa vil iblandede Stoffer blive tilbage paa Filtret.

5) Sættes til Olie Dimethylorange, og bliver Olien rød, da er det Tegn paa, at Olien indeholder Syre.

6) Man kan ogsaa i Mangel af de fornødne Apparater undersøge Olien paa følgende Maade. Ved at helde noget af Olien fra et i Forvejen omrystet Fad i et farveløst Glas og holde dette op mod Lyset, kan man se, om Olien er klar. Er Olien kold, maa man først varme den lidt, for at det ved lavere Temperaturer udskilte Stearin kan blive flydende. Viser Olien sig uklar, er den ikke tilstrækkelig rensat eller klaret. Ved at gnide nogle Draaber af Olien mellem Fingrene, kan man af Lugten fra den gnedne Olie mærke, om den er harsk. Dernæst ryster man nogen Olie sammen med en lige stor Mængde varmt Vand og stik-

ker et Stykke blaat Lakmuspapir ned i Vandet efter at have bortfjernet Olien. Bliver Papiret straks rødligt, indeholder den lidt Syre, bliver det stærkt rødt, indeholder den megen Syre. Denne Syreprøve bliver endnu mere paalidelig, naar man i Stedet for Vand anvender Alkohol. Dersom man formoder, at Olien er blandet med andre Olier, undersøges dens Vægtfylde med et særlig indrettet Areometer, men man maa da kende de forskellige Sorters Vægtfylde. Til grundig og betryggende Prøvning af Smørelolie er det dog nødvendigt at lade dem kemisk undersøge, samt at prøve deres mekaniske Smøreevne i særegne dertil indrettede Apparater.

ad 2.

Smøremidlernes Oprindelse og Natur.

Paa de paa Lokomotivet forekommende Slideflader findes der, selv om disse tilsyneladende ere glatte og forarbejdede med Omhu, mindre Ujævnheder. Naar Fladerne er i Berøring med hinanden, ville Forhøjningerne i den ene Flade gribe ind i Fordybningerne paa den anden, saa at Slidefladerne kun kunne skilles ad ved Overvindelsen af en Modstand, *Gnidningsmodstanden*, hvis Størrelse formentlig retter sig efter Materialets Natur, Fladens Beskaffenhed og Trykket mellem Fladerne. Slider Fladerne hen over hinanden i tør Tilstand, ville de rive, i det de smaa Forhøjninger afrives paa den Slideflade, som er af det blødeste Metal, hvad der kan føre til, at Slidefladerne æde sig ind i hinanden, og Bevægelsen standses.

For at formindske Gnidningsmodstanden og undgaa Rivningen, omhyller man overalt paa Maskinen to paa hinanden arbejdende Metalflader med Smørelse, som udfylder Fordybningerne og danner et tyndt blødt Lag mellem Fladerne. De Smørelser, som i Almindelighed anvendes, kunne inddeles i følgende Grupper:

1) *Animalske Fedtstoffer*, som dannes i Dyreorganismer, saasom Talg, Svinefedt, Tran af Hvaler og Torsk samt Spermacet, der forekommer i Hvalarten Kaskelottens Hoved.

2) *Vegetabilske Fedtstoffer*, som dannes i Planterne, saasom Raps-, Oliven-, Palme-, Valmue-, Ricinusolie (amrk. Olie) o. s. v.

3) *Mineralske Olier*, som *Oleonafta*. Disse Olier falder i to Klasser, de, som indvindes af visse skiferagtige Kul, der forekommer i Skotland og andre Steder, og de, som uddrages ved Destillation af den raa Stenolie.

Man benytter Smørelse dels til indvendigt, dels til udvendigt Brug. Smørelse til indvendigt Brug, hvortil tages en af de mineralske Olier, skal smøre de indvendige Dele af Maskinen, altsaa Gliderne og Cylinderne, medens Smørelsen til udvendigt Brug tjener til Smøring af Lagerne, Linealer og Styringen. Man maa ikke anvende animalske eller vegetabilske Fedtstoffer til Smøring af Maskinens indre Dele (altsaa heller ikke Rapsolie); ved de nu anvendte høje Damptryk skilles disse Smørelser nemlig ad i deres Bestanddele, hvorimellem findes Syrer, som efterhaanden fortærer Jernet og Staalet i Cylindre, Stempel- og Gliderstænger.

De to under Betegnelsen Fedtstoffer anførte Grupper have flere fælles, fysikalske Egenskaber. De er uopløselige i Vand, hvormed forstaas at de ikke eller vanskelig lader sig blande, have mindre Vægtfylde end Vand, ere let opløselige i flere Vædsker, saasom Æter, Kloroform, Svovlkulstof, Benzin og andre flydende Kulbrinter. De ere næsten udelukkende *Glycerider*, d. v. s. Forbindelser af forskellige, saakaldte *fede Syrer* med Glyceryl, Radikalet i *Glycerin*. Spalter man ad kemisk Vej de naturlige Fedtstoffer under samtidig Tilstedeværelse af Vand, adskilles de i fire fede Syrer og Glycerin. Hovedmassen af de naturlige Fedtstoffer udgøres af tre Glycerider:

Stearinsyrens Glycerid eller *Tristearin*.

Palmitinsyrens Glycerid eller *Tripalmitin*.

Oliesyrens Glycerid eller *Triolein*.

I Naturen fremkommer disse Fedtstoffer aldrig enkeltvis for sig, men stedse blandede sammen, og af det forskellige Blandingsforhold afhænger Fedtstoffets Konsi-

stens. Efter Mængdeforholdet, hvori disse Glycerider forekommer i de naturlige Fedtstoffer, deler man disse i følgende Grupper:

1. De haarde Fedtstoffer eller *Talgarter*.
2. De bløde Fedtstoffer eller *Fedtarter*.
3. De flydende Fedtstoffer eller *fede Olier*.

I Planterne findes Fedtstofferne fortrinsvis aflejrede i Celler, i Frøene, sjældnere i Frugternes Kød, saaledes som det er Tilfældet hos Oliven (Olivenolie kaldes her i Landet *Bomolie*, en Germanisme, der er fremkommen ved en forvansket Udtale af »Baumöl«). Hos Dyrene findes Fedtstofferne aflejrede i Cellevæv under Huden, over Musklerne eller over Indvoldene, samt hos Husdyr i Mælken.

I fuldkommen ren Tilstand ere Fedtstofferne farveløse uden Lugt og Smag samt aldeles neutrale, altsaa vise de ingen Reaktion, hverken paa blaåt eller rødt Lakmuspapir. Sædvanlig have de dog en snart svagere, snart mere fremtrædende Farve, som Følge af iblandede fremmede Bestanddele, ligesom de ogsaa viser en mere eller mindre fremtrædende Lugt og Smag, naar de ved Luftens Indvirkning er bleven *harske*, d. v. s. ere undergaaede en delvis Omdannelse eller Adskillelse, saaledes at der er udskilt fri Glycerin og fri fede Syrer. Af de almindelige Fedtstofbestanddele optager særlig Oliesyren let Ilt af Luften og antager saavel Farve som en fremtrædende sur Reaktion samt en modbydelig Lugt og Smag.

Skønt de fleste Fedtstoffer ere uopløselige i Vand, kunne de dog ved en hastig omdrejende Bevægelse blandes med Vand, ofte i stor Mængde; en saadan Blanding kaldes *Emulsion*. Ved rolig Henstand vil Vandet atter for største Delen skilles ud, og smaa Fedtkugler eller Oliedraaber ville samle sig paa Vædskenes Overflade. Mælken er et Eksempel paa en naturlig Emulsion.

En særlig Klasse Fedtstoffer ere de saakaldte *tørrende Olier*, der indeholde særegne Syrer; de optage forholdsvis rask Ilt af Luften, des hurtigere jo mere fintfordelte eller i jo tyndere Lag de ere udbredte, og

blive herved mere tyktflydende og indtørre til harpiks- eller kautschuk-lignende Masser. De anvendes til Fremstilling af Fernis, i hvilket Øjemed Olierne koges med iltafgivende Stoffer, saaledes at Olierne forud have optaget saa megen Ilt, at de udbredte i et tyndt Lag hurtigere kunne optage Resten og gaa over i den faste, sejge, kautschuk-lignende Form.

Paa Grund af disse Oliers store Tilbøjelighed til at optage Ilt, hvorved der finder en ikke ringe Varmedvikling Sted, ere de i fintfordelt Tilstand, t. Eks. opslugede i Twist eller andet porøst Materiale, som tillige er en slet Varmeleder, særlige Æmner for Selvantændelse.

I forholdsvis kort Tid kunne Fedtstoffer fuldstændig spaltes, naar man i det flydende eller smeltede Fedtstof leder overhedede Vanddampe.

Paa dette Forhold beror en i det store anvendt Fabrikation af Glycerin og frie, fede Syrer. Koger man Fedtstoffer med alkaliske Væsker, som Natronlud, eller med andre basiske Æmner, som Kalk og Vand, lide de ogsaa en Adskillelse; Glycerinen skilles ud, og Fedtsyrerne gaa i Forbindelse med Basen og danne en Sæbe; hele Processen benævnes en *Forsæbning*.

Sæberne ere Blandinger af stearinsure, palmitinsure og oliesure Salte. Kun Alkalisæberne ere opløselige i en ringe Mængde Vand; ved større Mængder Vand adskilles de saaledes, at omtrent Halvdelen af det i dem indeholdte Alkali skilles ud; det er dette, som virker rensende, medens de Fedtsyrer, som herved udskilles, forene sig med den resterende Halvdel af den uforandrede Sæbe og danner Sæbeskummet. Kalisæber ere bløde (grøn og brun Sæbe), Natron-sæber ere haarde (Haandsæber).

Intet af de naturlige Fedtstoffer er flygtigt; de fordamper ikke, hverken ved højere eller lavere Temperatur. Ved stærk Ophedning kunne de vel udsende Damp af flygtige Stoffer, men selve Fedtstoffet bliver herved omdannet, og Dampene skyldes Destruktionsprodukter (Brankning).

Ved denne Omdannelse ville alle Fedt-

stoffer, som indeholde Glyceryl, udstøde et særegent stinkende Legeme, som kaldes *Akrolein*; herpaa kan man let kende dem, enten for sig eller i Blandinger med andre Stoffer. Lader man en fed Olie eller smeltet Fedtstof flyde ned i en rødglødende Retort, omdannes næsten alt Fedtstof til en Gas, som kan brænde med en klartlysende Flamme, *Oliegas*.

Af Planteolier er *Rapsolie*, *Olivenolie*, *Palmeolie* og *Bomuldsfrøolie* de hyppigst benyttede Smørelser til ydre Slideflader. Man maa først og fremmest forlange, at Olien ikke er harsk, thi er den dette, løbe Lagerne let varme, idet Olierne i Nærværelse af Luft først blive klæbrige, derefter faste. Olivenolie staar over Rapsolie, idet den ikke bliver saa hurtig klæbrig i Luften som denne.

Rapsolie vindes ved Udpresning af Frøene af forskellige Rapsarter. Det saaledes fremkomne Produkt behandles med Svovlsyre, Klorzink o. l. for at bortfjerne *Slim- og Æggehvdestofferne* og med Vand eller basiske Stoffer for at neutralisere Syren. Den rensede og syrefri Rapsolie har en klar gul Farve, er næsten lugtfri, har ved 15° Celsius en Vægtfylde af 0,915, stivner nogle Grader under Frysepunktet og smelter igen ved + 3° C. Skal Olien prøves, undersøger man, om den har den rette Vægtfylde og Smeltepunktet, og om den er fri for Tilsætninger af Linolier og billige Mineralolier. Den forfalskes navnlig ved Tilsætning af Mineralolie; dette kan man komme til Kundskab om dels ved Lugten under Opvarmning, dels ved Forsæbningsforsøg.

Olivenolie indvindes ved Presning af Oliven. Den er en gul, klar Væske i ren Tilstand, af en svag, sød Smag. Den begynder at stivne ved 2° C., ved 15° C. er dens Vægtfylde omkring 0,916. Den kan indeholde 0,5—1 % fri Syre. Indeholder den mere Syre, er dette let kendeligt ved den harske Lugt og Smag. Den bør da kun anvendes i Lejer, hvor Jern løber paa Jern, og maa ikke benyttes i Slideflader, som indeholde Zink, Kobber, Bly, Antimon eller Blandinger af disse.

Olivenolie forfalskes ved Iblanding af simplere Olier, som Rapsolie, Valmueolie o. lign.

Palmeolie indvindes af Kokospalmer ved Udpresning. Ved sædvanlig Temperatur er Olien smøragtig, men i tropiske Lande, hvor den er billig og let at anskaffe, er Olien flydende.

Bomuldsfrøolie indvindes af Frøet fra Bomuldsplanten. Naar den er godt rensed og raffineret, er den en god Smørelsie.

Mineralolie er et Produkt, som vindes ved Destillation af den raa Stenolie, der i visse Egne af Rusland og Amerika flyder ud af Jorden, enten dreven op ved den indre Spænding af Damp eller Vand, eller pumpet op gennem borede Huller. Stenolien kommer frem som en sortbrun, mere eller mindre klar Olie med et grønligt eller blaaligt Skær i det tilbagekastede Lys. Den er en Blanding af Kulbrinter og Urenheder, som Sand, Humusbestanddele og andre organiske Stoffer; ofte er der opløst i den luftformige Kulbrinter, Gas, naar den kommer op af Jorden. Nogle af Kulbrinterne ere lette og meget flygtige, andre ere tungere og fordampe først ved højere Temperaturer. En Del af dem ere faste Legemer, som først ved en høj Varme kunne bringes i Dampform. Dampfornede Kulbrinter ere alle let antændelige. Den raa Stenolie indeholder en stor Mængde lette Kulbrinter, der fordampe ved almindelig Temperatur og ere meget brandfarlige; inden Mineralolien udvindes, maa Stenolien derfor underkastes en Behandling, *Destillation*, som gaar ud paa at skille de mere flygtige Olier fra de mindre flygtige, hvorved forskellige Stoffer udvindes.

Den raa Stenolie pumpes først op i flade Bassiner, for at Sandet kan synke til Bunds. Derefter underkastes den en *Rektifikation*, som bestaar i en Destillation, der paa forskellige Tidspunkter afbrydes og derpaa atter fortsættes under stigende Varmegrader. Destillationen foregaar i store Kedler, som opvarmes enten ved direkte Fyring eller ved overhedet Damp. Ved lave Varmegrader udskilles først flygtige Olier, der ude-

lukkende er lette Kulbrinter, kendte under mange Navne, som Petroleumsæter, Nafta, Gasolin, Benzin o. fl. De letteste destillere allerede over ved en Temperatur af 40–60°, men til denne Afdeling regnes alle de Olier, som ved en gradvis forøget Varme af indtil 150° Temperatur og med en Vægtfylde af 0,65–0,76 destillere over fra Hovedmassen. Disse Stoffer finde alle Anvendelse. — Fortsættes Destillationen ved en Temperatur af 150–280°, fremkomme de til Belysning benyttede Lysolier, hvis Vægtfylde er 0,77–0,82.

Naar Destillationen fortsættes, afgives tungere Kulbrinter, hvorimellem findes et Stof, der i Rusland benævnes *Astatki*, og som ofte benyttes som Brændsel i Skibe og Lokomotiver; det antændes først ved omtr. 200°. Naar Temperaturen har naaet 400°, gaa Mineralolierne over, hvorimellem man skelner *Spindelolie*, *Maskinolie* og *Cylinderolie*. Desuden indvindes *Tjære* eller saakaldte *Petroleumsrester*, hvoraf der udskilles en ved almindelig Temperatur ikke flydende Kulbrinte, der er af blød Konsistens og kaldes *Vaselin* eller *Petroleumsparaffin*. I Kedlen eller Retorten bliver tilbage et begagtigt Stof, *kunstig Asfalt*, og et Stof, der er rigt paa Kul, og derfor benyttes som Brændsel.

Stenolie (Petroleum) benyttes som Belysningsmiddel. Der skal derfor anføres nogle Særegenheder ved dens Fremstilling og Behandling. Det er nødvendigt at Lysoliens Destillation foregaar i det rette Tidspunkt af Processen. Indeholder den for mange flygtige Olier, vil den ikke være skikket til Belysning, fordi Tilstrømningen af Olie til Flammen vil være for rigelig, ligesom den i slet konstruerede Lamper kan give Anledning til Eksplosion. Indeholder den for mange tunge Olier, ville de lettere først brænde, Flammen vil efterhaanden blive mindre og mindre, Vægen forkulle og ose, og lugtende og osende Luftarter ville fylde Rummet. For at sikre sig et godt Produkt, stillede man tidligere i de forskellige Lande Fordringer til en bestemt Vægtfylde af Stenolien. Dette har dog vist sig

ikke at give en tilstrækkelig Sikkerhed, i det Normalproduktet blandedes dels med lettere, dels med tungere Stoffer, saa at Blandingen vel havde den rette Vægtfylde, men var dels brandfarlig, dels uskikket til Belysning.

Nu til Dags stiller man derfor Fordringer til Stenoliens Antændelighed. Den Temperatur, hvorved Stenolien udvikler antændelige Dampe, benævnes dens *Flammepunkt*, medens den Temperatur, hvorved selve Vædsken antændes, kaldes dennes *Antændelsespunkt*, som ligger noget højere end Flammepunktet. Ved almindelig Temperatur er Fordampningen fra Stenolien saa svag, at Dampen optages og bortledes af den omgivende Luft. Opvarmes den derimod, ville Dampene efterhaanden udvikles i en saa rigelig Mængde, at de antændes af en tilholdt Flamme. Ifølge Loven skal Stenolien prøves i et autoriseret Apparat, som i det væsentlige bestaar af en Beholder til Stenolien, der indsættes i en Cylinder, fyldt med Vand. Dette opvarmes langsomt; med et Thermometer bestemmes Varmegraden, naar Dampen tænder, i det en Flamme føres langsomt hen over Stenoliens Overflade. Flere Landes Lovgivning fordrer, at Flammepunktet ligger omkring 40° C. En god Stenolie antændes dog først ved en Temperatur mellem 40°–50°. Paraffinolie er et Destillationsprodukt af Stenkulstjære, der har et højt Flammepunkt.

I Raffinaderierne skelner man i Almindelighed mellem følgende Lysolier:

Water white, Prima,	Flammepunkt omk.	65°
Royal day lighth	do.	— 49°
Standard	do.	— 43°

Af Mineralolier benyttes *Spindelolie* i finere Maskinerier; til Lokomotiver og Skibsmaskiner anvendes mineralsk *Maskinolie* til udvendigt Brug og *Cylinderolie* til Smøring af Maskinens indre Dele. Desuden anvendes andre Olier af samme Natur, f. Eks. *Oleonafta* eller *Ragosinolie*, *Valvolin*, *Cylindrine*, *Vacumoil* o. s. v. Disse Oliers Vægtfylde ligger mellem 0,88–0,92. Da de som Kulbrinteforbindelser ere neutrale,

besidde de hverken sure eller basiske Egen-skaber, fryse ved Temperaturer langt under Nulpunktet og antændes først ved en Temperatur mellem 200° — 400° . De blive hverken harske eller tykflydende og tørre ikke ind, saa at Gnidningsmodstanden i Lagere er mindre, og Rensning behøver ikke at foretages saa ofte, som ved de fede Olier. De mineralske Olier faas i forskellige Kvaliteter; de tungeste benyttes til Smøring af Maskinens indre Dele.

Af Smørelser til særligt Brug skal nævnes følgende:

Marvolie, en animalsk Olie, anvendes i Luftsammentrykningspumpen (Westinghouses Lufttrykbremse), dog ikke i disses Dampcylindre.

Mandelolie egner sig til Smørelse for hurtiggaaende Maskiner; selv ved en meget lav Temperatur er den tyndtflydende (Kølemaskinen).

Cosmic oil er en Mineralolie, der, ved ikke at ilte sig med Luften, ligesom Oleo-nafta og Vaselinolie er vel skikket til Indsmøring af Maskindele for under Oplag at bevare disse mod Rust.

Forskelligt.

Sporvidden, d. v. s. Afstanden mellem 2 Skinner, maalt indvendig mellem Skirtne-toppene, udgør hos os 1435 m/m — et højst mærkværdigt og meget besynderligt Tal, hvortil man næppe kan finde en fornuftig Forklaring. Saavel her, som ved saa meget andet, hvori der ingen Mening er, er det de gamle Traditioner, som har skabt disse Maal.

I England eksisterede fra meget gammel Tid en Lov, der foreskrev, at Køretøjernes Hjul skulde have en nøjagtig Afstand af 4 Fod 6 Tom., saaledes at de var istand til at passere hinanden paa Landevejene. Da nu Stephenson byggede sit første Loko-

motiv, maatte han til Trods for kraftig Protest føje sig efter denne gamle Overlevering, og først da han beviste, at det var en mekanisk Umulighed at anbringe de to Cylindre i det snevre Mellemrum, gav de vise Fædre ham, efter længere Tids Uenighed og Overvejelse og lange Forhandlinger, $8\frac{1}{2}$ Tom. til. 4 gamle engelske Fod plus $8\frac{1}{2}$ Tom. er nøjagtig 1435 m/m.

Naar dette Maal senere blev obligatorisk, for de fleste Landes Vedkommende, har dette sin Grund i, at England dengang havde hele Leverancen af Lokomotiver.

Opbevaring af Kul i Vand.

Et godt Middel til at beskytte Kulforraad mod en alt for hurtig Hensmuldren som Følge af Vejrets eller lignende Indflydelse eller imod Selvantændelse skal det — efter hvad »Zeitung der Verein deutscher Eisenbahnverwaltungen« meddeler — være at aflagre disse i Vand. Nogle Forsøg, der i et Tidsrum af 5 Aar har været foretagne i England og understøttet af Marineministeriet, har ligeledes vakt en stor Interesse i hele den engelske Fagpresse, som ret indgaaende har beskæftiget sig dermed.

I Amerika har Western Electric Company i Chicago siden Aaret 1902 paa Grund af de hyppige Tilfælde af Selvantændelse af deres store Kulbeholdninger, som bestaar af Illinoiskul, oplagret disse i en stor, aaben Grube, som de har ladet anlægge i samme Øjemed, og hvor Kullene befinder sig fuldstændig under Vand.

Den samme Fremgangsmaade anvendes nu ogsaa, omend i langt større Stil, i Hawthorne (Chicago). Her er der i Jordbunden anlagt en Grube, som rummer 10,000 Tons Kul og hvis Vægge bestaar af Betonplader, der er gjort vandtætte. Ovenover findes Løbekraner, der kan bevæges saavel i Grubens Bredde- som Længderetning. Indvendig bestaar denne af lutter firkantede Rum, hvori Kullene nedstyrttes og derefter sættes under Vand. Ud-

giften ved Indladningen beløber sig til 5 Cents pr. Tons. Vandet, som benyttes, kommer fra Beholdere, der er anbragte paa Taget af de nærmestliggende Bygninger. Gruben er 310 Fod lang, 114 Fod bred og 15 Fod dyb. Naar Kullene skal benyttes, lades de fra Beholdningen i Vogne og forblive staaende i disse for at tørres i ca. 24 Timer. Derefter føres de hen til Kraftstationens Kulbunker, og hvorfra de da fordeles til Forbrugsstederne. — Tidsrummet mellem Optagelsen af Gruben og Indladningen i Vognen og til Indfyringen udgør 48 Timer, som er tilstrækkelig for at Kullene kan tørres saa meget, at de brænder godt. Da Vandet bortskyller det fine Støv, har man ved Forbrændingen altid renvaskede Kul. Til Overrislingen anvendes Flod- og Grundvand. Forsøg med saltholdigt Vand er endnu ikke foretaget til Trods for, at det har vist sig, at Saltvandet, som anvendes i England, skal have forbedret Kullenes Kvalitet.

Arbejdet er Kilden til al Rigdom??

Atten amerikanske Jernbanedirektører, som nu — bortset fra deres private Indtægter og Tantiemer — oppebærer ca. 3 Millioner Kroner i faste Lønninger, begyndte deres Løbebane i de mest beskedne og underordnede Stillinger. — En amerikansk Statistik oplyser, hvorledes disse Mænd, der nu har en afgørende Indflydelse paa det amerikanske Forretningsmarked og forøvrigt alle Samfundsforhold, endnu for 37 Aar siden ligesom enhver anden Arbejder kun kummerlig kunde leve af deres Hænders Arbejde.

Frederik Underwood fra Erie-Banen begyndte som Bremser i Chicago. — Trucedale fra Delaware-Banen som Skriver hos en Speditør. — Brown fra New-York var Havnearbejder og Arbejdsmand. — Carlin fra Chicago- og Milwaukee-Banen begyndte som Telegrafist. — Harris var i Begyndelsen af sin Løbebane Medhjælper paa en af Banens Kassekontorer. — Andre har været

Sporskifttere, Formænd, Arbejdsmand, Billetagenter, Hustjenere, Portører, Konduktører, Brandmænd, Fyrbødere, Maskinister o. s. v.

Enhver af de Mænd, som nu staar i Spidsen for nogle af Jordens største Foretagender, og som daglig regere over Tusinder af Menneskers Skæbne, kan selvfølgelig med Glæde og Stolthed se tilbage paa den gradvise Fremrykning, som de kun ved egen Kraft og Energi og Dygtighed kan takke sig selv for.

Om de nu husker deres tidligere Stillinger??

Optegnelser fra en Rejse til Rom og Neapel.

(Fortsat.)

Fra de hængende Haver saa man ud over Parker og Enge, hvor Hjorten græssede sammen med mange sjældne Dyr. Store Søer var udgravede, hvori der sejlede forgyldte Skibe, medens kunstige Billeder afspejlede sig i Vandet som fjerne Byer. Det var et Fépalads, hvori al Orientens og Occidentens Rigdom og Pragt var forenede. Den Tribut, som den nydelsessyge Kejser ydede sit eget Pragtværk, var kun de Ord: »Nu kan jeg da begynde at bo som et Menneske.«

De omstyrtede gigantiske Søjler, mellem hvilke vi vandre, giver os en synlig Forestilling om den forgaade Herlighed.

Vi gaa til Capitolium. Her paa Højen laa engang i Oldtiden en stor Fæstning, og Tarzuinius-Prisous besluttede efter en heldig endt Krig at bygge et Tempel paa Stedet, der kunde være fælles for hans tre Folkeslag, Latiner, Sabinere og Etrusker. Helligdommen indviedes til den latinske Jupiter, den sabinske Juno og den etruskiske Minerva.

Pigen Tarpeja forraade Fæstningen til Fjenden, og Templet ødelagdes af Ildebrand. Under Borgerkrigen mellem Sulla og Marius samt mellem Pompejus og Cæsar rejste der sig paa Capitolium nye Templer og

Pragtbygninger. Naar Triumforene ombølgede af Mængdens Jubelraab og omgivet af deres Krigere med det prangende Sejrsbytte foran sig naaede Jupitertemplet, hvor de bragte Ofre til Guden, medens Fangerne dræbtes, aflagde de gerne Løfter om nye Templer, Trofæer og Statuer.

Efterfølgeren ødelagde Minderne om Forgængerer, og hans egne Værker nød samme Skæbne af en ny Rival. Ruin dynge- des paa Ruin og kun Rester af det saakaldte »Tabularium«, et Slags Rigsarkiv, er endnu tilbage samt en Del Hvelvinger og nogle i Tufstenen udhuggede Rum.

Her under Copitoliehøjen findes endnu de berygtede »Mamertinske Fængsler«; vi aflagde et Besøg derinde i de fugtige og skumle Rum. Her har Apostlerne Peter og Paulus siddet fangen, og vor Fører, som talte tysk, fortalte os, at til den ved Væggen oprejste Sten har de begge været lankede. En Kilde, som findes i Gulvet skal være fremsprungen paa Foranledning af Peters Bøn og Tro, deri døbte han de af sine Medfanger, som lode sig omvende til Kristendommen.

En Trappe fører ned til dybere og mere modbydelige Rum lidt til Siden. Ved denne Nedgang findes et Aftryk af et Menneskehoved i selve Stentrappen. Føreren forklarer os, at Peter en Gang førtes derned, og Soldaten, der ledsagede ham, stødte ham haardt over mod Væggen, som da modtog dette blivende Aftryk af hans Hoved. Vi saa lidt tvivlende derpaa og spurgte, om der ikke var brugt haardere Genstande end Peters Hoved til at frembringe dette Mærke. Men med sligt Spørgsmaal opnaar man kun at fornærme en god Katolik og derved gøre ham mindre meddelssom.

Vi forlod disse uhyggelige Rum og stod snart ude i en bagende Sol paa Forum Romanum; her samledes i Oldtiden de fri Borgere og Patricierne til Raadslagning. Under Capitoliehøjen for Enden af Forum staar endnu Resterne af Tribunen, hvorfra der taltes til Folket. Til højre staar en velbevaret Triumfbue, bygget Aar 205 af Sep-

timius Severus efter en Sejr over Partherne. Her findes ogsaa Ruiner af Castor- og Pollux-Templet samt af Vestatemplet. Hist henne paa Pladsen staar Ruinerne af en Basilika, bygget af Julius Cæsar Aar 46 f. Kr. og senere omdannet til kristen Brug af Constantin. Man vandrer her om mellem omstyrtede og itubrudte Søjler, Brudstykker af Kapitæler og Gesimser. Man bliver saa underlig tankefuld, og Fantasien har travlt med at bygge op, hvad Aartusinders Storme har omstyrtet og lagt i Grus.

Tiden løber under alt dette fra os; vi maa skynde os. Ad en Omvej gaa vi atter paa Palatinerbjerget, komme gennem Titus' velbevarede Triumfbue, og der til højre faa vi Øje paa en mægtig rund Ruin. Det er Colosseum. Dette flaviske Amfitheater er ubetinget det største Bygningsværk, som er blevet tilbage af det antike Rom. De Fanger, som Titus førte med til Rom efter at have ødelagt Jerusalem, maatte her i et Antal af ca. 25,000 arbejde paa Opførelsen af dette kolossale Amfitheater. Det er bygget i Cirkelform som en Cirkus, er ca. 200 Meter i Tværsnit. Ringmuren er 50 Meter høj. Inde fra Arenaen hæve Murene sig op i Terrasseform til det øverste af Ringeller Ydermuren og har afgivet Plads til 87,000 Tilskuere.

Her er opført grusomme Skuespil. — Ca. 5000 vilde Dyr og mange Tusinde Mennesker ofredes her hvert Aar. Den Kejser, der lod afholde de fleste Gladiator-kampe og ofrede de fleste Kristne, var af det nydelsessyge Folk mest afholdt. Blodet flød ustandseligt paa Arenaens Sand.

Vi satte os ned derinde og lod Tankerne arbejde. —

Tilskuerne strømme ind gennem de 80 Portaler, og snart er hver Plads besat. Vestalinderne, som raade over Liv og Død for Gladiatorerne, er tilstede paa deres reservede Pladser. Kejseren er i sin Loge. Og nu giver Præfekten Tegn til Skuespillet Begyndelse. Gladiatorerne kæmpe snart mod hverandre, snart mod vilde Dyr, hvis Brøl blande sig i Vaabenlarmen. Arenaens Sand farves rødt. Og baade Mennesker og

Dyr vælte sig i Dødssmerte mellem hverandre, medens Tilskuerne tiljuble dem, der selv blødende staa tilbage med Sejren for maaske næste Gang at dræbes.

Saa skifter Billedet. Ind føres en Skare Mænd og Kvinder, unge og gamle, ja selv Børn. Det er Kristne, som ikke har villet fornægte deres Tro og bøje sig for Kejseren. Portene aabnes. Og Rovdyrene, som i den Anledning har været sultede i flere Dage, komme brølende frem og mønstre Skaren, før de angribe. Med den grusomme Død for Øje lyder der dog Salmesang og Bøn fra de Kristne. Nogle falde paa Knæ. Forældre holde sig tæt sammen, værnende deres Børn til det sidste. Men snart ligge de sønderrevne under Rovdyrenes frygtelige Klør og Tænder, medens Hedningene triumfere. Dog, Triumfen var ikke helt ægte; thi manges Hedning erkendte det godt, at det i Virkeligheden var de Kristne, der sejrede. Og Historien har vist det, at Hedenskabet fik Dødsstødet ved de Kristnes Standhaftighed og Tro.

Med dybe Indtryk forlade vi dette Sted. Men en Erindring maa vi have med herfra. I den Anledning gjorde Nielsen med en Sten Attentat paa en omstyrtet Søjle. Forsynede med nogle Brudstykker af denne skyndte vi os ud. Slagene rungede fælt i den gamle Ruin. Og man maa jo vare sig for Opsynet, som ellers passer godt paa i Bevidstheden om, at der hvert Aar forsvinder en Del Colosseum i Turisternes Lommer.

Kl. 8 Em. spise vi til Middag; der ligesom Frokosten bestaar af 3—4 Retter god Mad med Dessert og Frugt samt Vin efter Behag, — efter Middagen Kaffe til en Cigar.

Vi var mange til Bords, mest danske. Ved min højre Side sad en ældre Dame fra København. Samme Dame var utrætte- lig i at spørge ud og give Oplysninger. Overfor — ved den anden Side af Bordet sad Hr. Pastor Malling, ogsaa kendt som Forfatter, samt en Malerinde fra København, som havde udstillet et Par mindre Arbejder paa et af Gallerierne i Rom.

Passiaren gik under Maaltiderne livligt; en havde været her, og en anden havde været der, alle havde noget at meddele eller søge Oplysning om; særlig Pastoren maa besvare mange Spørgsmaal, mest gaaende ud paa, om man nu kan fæste Tillid til dette eller hint, som af Førerne fortælles angaaende Personer eller Tildragelser indenfor Kirkens Historie.

Aftnerne tilbragte vi delvis oppe paa Altanen eller ude paa Strøgene. Livet paa Gaderne og Piazzaerne i Rom adskiller sig ikke fra Livet i andre Storbyer, kun er en meget stor Del af det promenerende Publikum Turister af alle Nationaliteter, og der herskede sikkert ikke i Babel større Sprogforvirring end her.

Straks efter at Kaffen er nydt om Morgen, er vi atter paa Farten, det gælder et Besøg i Kirken Marie-Maggiore, som er beliggende paa Piazza D. Eszuilino og er i indre Udstyrelse den smukkeste af Roms mange gamle og navnkundige Kirker. Derfra tog vi med Sporvogn helt ud af Byen mod Syd til Porta St. Paolo, hvor Kirken San Pavlo ligger, og som ingen Fremmede forsømmer at se. Den er bygget over Apostelen Paulus Grav og er meget smuk. Kejser Constantin har ladet den bygge, men den blev ødelagt ved en Brand 1823 og blev genopbygget af Pave Leo den 12. 1826 og er saaledes af nyere Dato. Side-skibene ere adskilte fra Hovedskibet ved prægtige og imponerende Søjlerækker. Gulvet er blankpoleret Marmor og lagt i smukke Mønstre. Alteret har 4 prægtige Porfyr-søjler, hvorpaa der hviler en Baldakin, oven over hæver sig nok en Baldakin paa 4 kolossale Søjler af Alabast, disse ere skænkede til Kirken af den ægyptiske Vicekonge, Mehemed-Ali.

Møller tog en vellykket Plade af Kirkens Indre.

Vi stod igen ude i den brændende Sol. Trøjen maa af, og Paraplyen slaas op til Værn mod Solen, det gælder nemlig en Fodtur lidt ud paa Landet til Tre-Fontana, det Sted hvor Peter blev korsfæstet og Paulus henrettet. Her ligger et Kloster med

en Munkeorden, hvis Medlemmer aldrig maa tale. Ved Klostret ligger et Capel, bygget over det Sted, hvor Eksekutionen er foregaaet.

Sagnet fortæller, at da Paulus' Hoved faldt for Sværdet, hævdede det sig tre Gange fra Jorden og berørte denne tre Steder, paa hvert Sted oprandt en Kilde, og disse tre Kilder findes endnu Side om Side inde i Capellet.

Vi drak af det velsmagende iskolde Vand, ligesom de andre Besøgende, hvorimod vi undlod at kysse Stenen, hvorpaa han blev henrettet, vistnok til Forargelse for det Selskab, hvormed vi indlodes.

— Der er rigtig smukt der ude ved Tre-Fontane, men en febersvanger Egn, hvorfor vi straks efter Besøget tog tilbage til Byen. Med Sporvogn tog vi til Piazza Venezia og derfra til Pantheon, som er bygget af Kejser Agrippa til at huse Kejsergravene. Vi kunde desværre ikke paa dette Tidspunkt aflægge Besøg deri og fik senere ingen Lejlighed dertil.

(Fortsættes.)

Personalialia.

²/₁₁ 08.

Forflyttede er Lokomotivfyrbøderne: Nr.

513 R. A. Petersen, Aarhus, til Nyborg.

583 S. P. Rasmussen, Nyborg, til Aarhus.

¹/₁₂ 08.

225 J. H. Jensen, Skanderborg, til Fredericia.

559 C. N. Laursen, Aalestrup, til Skanderbg.

¹/₁ 09.

118 I. C. Christiansen, Københ. G, til Gedser.

629. H. C. C. Paulsen, Gedser, til Københ. G.

Forfremmede er:

¹/₁₂ 08.

Lokomotivfyrbøder Nr. 45 P. M. Rasmussen, Fredericia, til Lokomotivfører Nr. 40 i Nyborg.

Haandværker Nr. 6102 A. C. Jørgensen, 5. Kreds, til Lokomotivfyrbøder Nr. 45 i Aalestrup.

Haandværker Nr. 6117 L. P. Bramsen, 1. Kreds, til Lokomotivfyrbøder Nr. 292 i Esbjerg.

Afskediget er:

²⁸/₂ 09.

Lokomotivfører Nr. 31 N. L. Nielsen, Langaa.

— - 91 H. Nielsen, Struer.

— - 194 C. Olsen, Københ. H.

— - 68 V. V. Andersen,

Kalundborg.

Alle efter Ansøgning og med Pension paa Grund af Svagelighed.

Forslag,

der ønskes behandlede paa Generalforsamlingen, maa være Formanden i Hænde senest den 15. Februar.

Chr. Christensen,
Jernbanevej 31,
Esbjerg.

Fotografen meddeler,

at de bestilte Fotografier af det bjergede Lokomotiv paa Grund af de korte og mørke Dage først vil kunne leveres omkring den 20de ds.

Udgaar 2 Gange maanedlig.

I Slutningen af Teksten optages Annoncer til en Pris af 10 Øre pr. Petitlinie eller dens Plads, med Fradrag af 20 pCt for staaende Annoncer.

Redigeret af Lokomotivfører P. Hansen, Gjedsler.

R. Ottesens Bogtrykkeri, Fredericia.